

ale jen pro obyvatelstvo velkých měst vhodné; při velkém návalu mnoho času tam lidé, čekajíce a tlačíce se, promeškají. Po krajích na venkově ale také lid dělný dobročinných ústavů potřebuje. Blahodějně ústavy jsou lákadla ku ctnosti, ježto od kořalečného pití, od nestřídmosti a všelikej prostopášnosti odvádějí.

Poznam. Naši milí spoluobčané Srbové na srbskej vojvodině po dolních Uhrách okresné spořitelny zakládají. Bůh jim žehnej! Německá města u nás také spořitelny pilně zakládají. Zdař Bůh! Čechoslovanská města, nedbajíce o čest a právo svého jazyka a blahobyt národa, pěkně dřímají!

Sestava kollaturní spořitelny.

8. A. Rukojemstvo, ředitelstvo spořitelny.

1. Především vážní představení, aneb také jiní občané z obcí jednej kollatury (také dvou třech blízkých kollatur) písemně by svůj okresní úřad o dovolení žádali, aby kollaturní spořitelnu sestavovali a zakládali směli. Ze mnoha důvodů by to velmi vhodné bylo, aby tři, čtyry sousedící farské kollatury spořitelnu sobě zařídily. Vydajů by ušetřeno bylo, poněvadž 3—4 věci jednoho druhu více stojí, než jedna velká téhož druhu; a pak by to lépe ředitele odměňujouc v horlivosti povzbuzovalo, aby čas a sílu spořitelně obětoval. K žádosti buď přiložen úměr *) (plán) spořitelny.

*) Úměr (plán) je staré dobré slovo; mluvíme; my si to vyměříme, uměříme.

Buďte pánové napřed ubezpečeni, co jen k blahobytu a mravnosti čelí, že naši slavní úřadové dobrotivě podporovati budou, a v nesnázích vám mou-dře poradějí. Neboť náš panovník, císař František Josef blahomyslně tomu chce, aby všemožně blahobytu napomaháno bylo.

2. Jeden nebo dva hodní a dobromyslní občané, majetníci statku aneb také menší živnosti z každé farskej obce, stali by se, buď sami se nabídnuvše, aneb k tomu dožádání byvše, ručitelmi (kaventy) kollaturní spořitelny. Ručitelové byli by za to jejími dozorcemi, opatrovníky, a prohlíželi-by oučty ředitelovi. Býti dozorcem a kaventem spořitelny, byla by velká občanská čest; poněvadž by takový občan veřejným smýšlením, co do poctivosti, hospodárnosti, pořádnosti, důvěry a úvěru ctěn, a jako dělný občan, pro obecné dobro úmysl a cit mající, vážen byl. Čest a vážnost mzdy nehledajíc, jen slušného uznání a ocenění žádá.

3. Na farskej osadě měla by spořitelna své sídlo, svou kasu a pisárnu, poněvadž kollaturníci jdouce do Chrámu Páně, své finance by si takto snadno, jako mimochodem, beze ztráty času obstarali.

4. Zvolený, aneb dobrovolně se tomu oddávší ředitel, jakožto dobře pověstný a rázný muž znající se dobře v pravopisu čechoslov. *) a v

*) Kdoby se s pravopisem čechoslov. jazyka náležitě obeznati chtěl, tomu uctivě můj pravopis v Praze u Medau-a vyšlý na pamět uvádím. Můj „Čechoslovan“ v Hradci Král. u Hostiv. Pospíšila za 24 kr. také mu dobře poslouží.

počtech, vedl by přísný pořádek. Pro větší jistotu svého ředitelství složil by kaucí (důklad), aby spořitelna vesměs pojistěna jsoucí, pevnou důvěru měla. Koncem roku by mu dozorcové knihy, oučty, kasu prohlíželi. Za práci a přičinění své dostával by 1—1½ procenta z kapitálu, jež by spořitelna rozpůjčila. Kdyby spořitelna 20.000 zl. rozpůjčila, jeho mzda by na 200 zl. až i na 250 zl. zrostla. Praktičný, čilý ředitel také toho zasluguje. On jest duše spořitelny. Hodný pracovník je hoden své mzdy. Zadarmo se nikdo namahati a čas svůj obětovati nebude a nemůže. Něco za něco!

5. Ředitelem může býti každý vzdělaný muž, jako: duchovní, učitel, lékař, ranlek, na odpočinku jsoucí úředník, důstojník, aneb jiný občan v obci, vědomosti, času a dobré vůle pro obecnost mající.

6. V neděli dopoledne po ranních službách Božích, teda od 8. do 10ti hodin by ředitel peníze od lidí do spořitelny přijímal, ježto by si tam na úroky skládali. Všechny svátky je spořitelna zavřena.

7. V neděli odpoledne po požehnání by žádajícím peněz půjčováno bylo, a sice jenom těm, kteří by úředně vidimovanou výpiskou (extrakt) z kněh se vykážali. Pojištěná živnost proti požáru má větší úvěr (kredit) a pevnější hypoteku (jistotu), než ona, kde toho zanedbáno jest. Též by v neděli odpoledne žádajícím vklady, aneb úroky vydávány byly.

9. B. Obecenstvo spořivé.

Šetrnost — jistý výdělek.

Úroky mají bystré kroky,

Služebný lid, tovaryšové, dělníci a jiní občané, jdouce z Chrámu Páně, aneb před bohoslužbou, mohou sobě vklady peněz uspořených nedělního času do spořitelny donášeti. Spořitelna by dávala 4 procenta může být, že 5 úroků ze sta. Nejmenší vklad budiž 1 zl. r. č. Vkladatelové na svoje vklady po žádosti, buď na svoje neb na cizé jméno psané, dostanou zápisek aneb spořitelní knížku, již ale každý tak jako peníze schovej, poněvadž složené peníze vykazujíc, směnku aneb úpis (obligaci) zastupuje. Na řádný zápisek spořitelní každý občan rád peníze půjčí, aneb ho do zastavy přijme. Kdoby se zápisem spořitelním nevykázal, aneb ho ztratil, vkladu svého by se snadno zbavil, ježž do spořitelny byl dříve na úroky uložil.

V neděli odpoledne byly-by žádajícím podílníkům buď dílce vkladu, neb úroky, aneb celé vklady s patřičnými úroky, zápisky své ukázavším vypláceny. Kdož ale žádá, aby finance jeho se zlepšily a zmocněly, vši silou opatrné příčinnivosti a rozumné spořivosti dlužno mu na tom státi, aby vklady a úroky bez velkej potřeby nevybíral. Neboť kdo kvočně z podkladu vejce ubíratí bude, nedočká se velkého hejna kuřat. Moudře učiní, když pevnou vůlejí zkoušeti bude, jak jsou peníze úrodné.

Každému občanu z kollatury (také i z jiných kollatur) byla by spořitelna pro jeho přičinlivost a spořivost otevřena, dokud by mu po vůli bylo.

Jakého prospěchu by kollaturní spořitelny občanům poskytovaly?

Peníz, který zachováš, je tak dobrý, jako ten, který vyděláš.

10. Čeled, dělníci, tovaryšové a jiní vidouce, že lepší budoucnost v moci své mají, a že sami sobě svůj osud kujou, jistě budou pracovitější, pořádnější, spořivější, ve službě stálejší, muzikám *) a nočním hejřivým toulkám se vyhýbajíce, v kouření tabáku, co už mnohou dědinu, mnohé městečko v popel obrátilo, se zmírnějí. Kdož už do spořitelny 20 zl. uložil, bude o to pilně dbáti, aby se brzo na 30—40 zl. atd. zmoh', a to zajiště pracovitost, spořivost a pořádnost všady u nás pěkně podněcovati bude. A kdož tu nevyrozumívá, že tímto způsobem lepší mravnost, vytrvalost

*) Na naše muziky a tance po hospodách, kde se opilí surovci, za mládí školy a vzdělání své zanedbavše, jako divá zvěř ryou a mrzačí, a bez krvavej pračky žádné posvícení se nekončí, měli bychom také opravní pozornost zbudovati. Co Církev, škola namahavě napravuje, to hospoda kazí. Moudrá bavorská vláda už na to pomyslila, nařídívši, *že jen do desíti hodin v noci muzika dovolena jest, aby čeled a dělnictvo v noci sobě odpočavše, ve dne k práci schopny byly a v mravech nepustly.* Dělnému lidu třeba veselky, ale pořádné, lidské, prosté všeho znemravnění! —